

ЪРНЕСТ ХЕМИНГУЕЙ СНЕГОВЕТЕ НА КИЛИМАНДЖАРО

Превод от английски: Димитри Иванов, 1982

chitanka.info

Килиманджаро е покрит със сняг планински масив, висок 19 710 фута, и минава за най-високата планина в Африка. Племето масаи нарича западния връх „Игае Нгай“, което значи „Дом на бога“. Почти на самия връх лежи изсъхнал и замръзнал труп на леопард. Никой не може да обясни какво е търсил леопардът на такава височина.

— Хубаво е, че не боли — каза той. — По това се познава, че е започнало.

— Наистина ли не боли?

— Никак. Все пак съжалявам, че мирише. Навярно ти е неприятно.

— Престани. Моля те, престани.

— Погледни ги — продължи той. — Интересно кое ги привлича — миризмата или зрелището?

Той лежеше на походно легло, под широката сянка на една мимоза и гледаше към долината, блеснала на слънцето, където три от едрите птици нагло клечаха, докато десетина други кръжаха в небето и сенките им бързо се плъзгаха по земята.

— Тук са от деня, в който камионът се повреди — каза той. — Днес за първи път кацнаха на земята. Отначало ги наблюдавах най-внимателно, мислех, че може да ми дотрябват за някой разказ. Сега, разбира се, е излишно.

— Недей така — каза тя.

— Просто си говоря. По-леко ми е, като говоря. Все пак не искам да ти досаждам.

— Знаеш, че не ми досаждаш — настояваше тя. — Притеснявам се, защото нищо не мога да направя. Трябва да си пестим нервите, докато самолетът пристигне.

— Или докато самолетът не пристигне.

— Каж ми, моля те, не бих ли могла да направя нещо? Все ще има нещо, което мога да направя.

— Можеш да ми отрежеш крака, за да не се разнесе нагоре, — впрочем съмнявам се. Или можеш да ме застреляш. Сега стреляш добре. Нали те научих да стреляш?

— Не говори така, моля те. Ако искаш, да ти почета?

— Какво ще четеш?

— Каквото и да е — нещо, което не сме чели.

— Не мога да слушам — каза той. — Най-лесно е да говорим. Караме се и времето минава по-бързо.

— Аз не се карам. Никога не искам да се карам. Нека не се караме вече. Колкото и да сме нервни. Може би днес ще дойдат да ни вземат с камион. Може би самолетът ще пристигне.

— Не ми се мърда оттук — каза мъжът. — Вече няма никакъв смисъл. Освен заради теб — да ти олекне.

— Това е малодушие.

— Не можеш ли да оставиш човек да умре спокойно, без да го ругаеш? Какъв смисъл има да ме нагрубяваш?

— Няма да умреш.

— Не ставай глупава. Не виждаш ли, че умирам? Попитай тези гадини. — Той обърна очи нататък, където бяха кацнали три грамадни, противни лешояда, с голи глави, сгъшени в разрошената перушина. Четвъртият плавно се спусна, приземи се и с бързи стъпки се заклати към другите.

— Те се навъртат около всеки лагер. Обикновено не ги забелязваш. Ако не се предадеш, няма да умреш.

— В коя книга си прочела това? Глупачка!

— Тогава мисли за нещо друго.

— За бога! Забравяш, че това ми е занаята.

Той се отпусна спокойно, отправил поглед към трептящата в омара долина, отвъд която започваха храсти. Няколко дребни животни от рода на антилопите се открояваха с бялата си козина сред пожълтялата трева, а зад тях стадо зебри се белееха на фона на зелените храсти. Лагерът беше на хубаво място, под големите дървета в подножието на хълма, наблизо имаше питейна вода, а недалеч, над полупресъхналия водопой, сутрин прелитаха яребици.

— Искаш ли да ти почета? — запита тя отново, седнала на сгъваем стол до походното легло. — Ето, полъхва ветрец.

— Не, благодаря.

— Може би камионът ще дойде.

— Камионът съвсем не ме интересува.

— Мен ме интересува.

— Има много неща, които те интересуват, а мен — не.

— Не са толкова много, Хари.

— Да прием нещо.

— Вредно е да пиеш. В наръчника на Блек пише, че трябва да се избягва всякакъв алкохол. Не трябва да пиеш.

— Моло! — извика той.

— Да, бвана.

— Донеси уиски със сода.

— Да, бвана.

— Не трябва да пиеш — повтори тя. — Точно това имам предвид, като казвам, че не трябва да се предаваш. Пише, че е вредно да се пие. Знам, че е вредно.

— Не. Полезно е.

„И тъй, всичко е свършено — мислеше си той. Няма да може да довърши започнатото. Ето как свършваше всичко — с караница, заради чаша уиски.“ Откакто започна гангрена в десния му крак, болките престанаха, с тях изчезна и страхът и сега се чувствуваше само много отпаднал и озлобен, че това беше краят. Почти не изпитваше любопитство към онова, което предстоеше. Години наред мисълта за него го бе преследвала, но сега, само по себе си, то не значеше нищо. Странно колко лесно бе то, стига човек да е достатъчно отпаднал.

Сега вече никога не ще напише ония неща, които бе запазил за по-късно, за да ги опознае повече и ги опише както трябва. Нищо, сега поне е застрахован срещу неуспешни опити. Може би изобщо не би могъл да пише за тях, затова все отлагаше и не започваше. Както и да е, това никога нямаше да узнае.

— Не трябваше да идваме тук — каза жена му. Гледаше чашата в ръката му и хапеше устни. — Нищо такова не би се случило в Париж. Винаги си казвал, че обичаш Париж. Можехме да останем там или да отидем на друго място. Бих отишла където и да е. Казах ти, че съм съгласна да отидем където поискаш. Щом като искаш да стреляш можехме да отидем на лов в Унгария. Там за нищо нямаше да се грижим.

— Твоите мръсни пари!

— Несправедлив си. Винаги са били колкото мои, толкова и твои. Оставих всичко, отивах там, където ти искаше да бъдеш, върших, каквото ти искаше да вършиш. Но не трябваше да идваме тук.

— Нали казваше, че ти харесва.

— Харесваше ми, докато беше здрав. Но сега ми е отвратително. Не виждам защо трябваше да стане така с крака ти. С какво сме

заслужили това, какво сме направили?

— Направих това, че отначало забравих да сложа йод на драскотината. След това не й обръщах внимание, защото никога не ми стават инфекции. А по-късно, когато се влоши, започнах да промивам мястото със слаб карболов разтвор, защото другите дезинфекционни средства се бяха свършили. От него капиллярите се свиха и започна гангрена. — Той погледна към нея. — Какво друго да ти кажа?

— Не питах за това.

— Ако бяхме наели добър шофьор вместо този некадърен туземец, той щеше да провери нивото на маслото и нямаше да стопи лагерите.

— Не питах за това.

— Ако не беше оставила проклетите си приятели от Олд Уестбъри, Саратога и Палм Бийч, за да тръгнеш с мен...

— Но аз те обичах. Несправедлив си. И сега те обичам. Винаги ще те обичам. Нима ти не ме обичаш?

— Не. Смятам, че не. И никога не съм те обичал.

— Какво говориш, Хари? Изгубил си си ума.

— Не съм. Нямам ум, за да го загубя.

— Недей да пиеш повече. Моля те, мили, недей да пиеш повече. Трябва да направим всичко по силите ни.

— Направи го ти — каза той. — Аз съм уморен.

Спомни си за гарата в Караагач: той стоеше с раница в ръка и напускаше Тракия след отстъплението, а фарът на Симплон ориент експрес пронизваше тъмнината. Това бе едно от нещата, които бе скътал в себе си, за да ги опише: сутринта, на закуска, през прозореца се виждаха заснежените български планини и секретарката на Нансеновата мисия попита шефа си дали това е сняг, а старецът погледна и каза: Не, не е сняг. Рано е още за сняг. И секретарката повтори на другите момичета: Чухте ли, не е. Не е сняг. А те в хор: Не е сняг, излъгали сме се. Но все пак сняг беше и когато той откри акцията за размяна на населението, изпрати хората там, в снега. Беше зима и те кретаха в снега, докато измряха.

Сняг валя и по Коледа, цяла седмица, оная година в Гауртал; там те живееха в къщата на дърваря, с голямата фаянсова печка, запълнила половината стая, и спяха на дюшеци, натъпкани с букова шума; тогава пристигна дезертъорът и краката му кървяха в снега. Той

каза, че полицията е по петите му — те му дадоха вълнени чорапи и задържаха жандармите на приказки, докато снегът навее следите.

В Шрунц, по Коледа, снегът така блестеше, че ги заболяваха очите, когато гледаха от прозореца на една Weinstube^[1] как всеки се връща у дома от черква. Оттам, нарамили ските, те се изкачваха по заснежения път, пригладен от шейните и ожълтен от урина, който се виеше край реката по стръмните хълмове, обрасли с борове, след това — дългата писта по ледника над Мадленер-Хаус: снегът беше гладък като захарна глазура и синкав като прашец; той си спомни спускането — летяха безшумно, окрилени от скоростта.

Една седмица бяха пленници на снеговете в Мадленер-Хаус, имаше виелица, те играеха на карти в задименото помещение на светлината на фенера и колкото повече хер Лент губеше, толкова повисоки ставаха залозите. Той проигра всичко: парите от ски школата, печалбата от целия сезон и накрая капитала си. Виждаше го, сякаш бе пред него — с дълъг нос, взема картите от масата и открива играта *sans voir*.^[2] Тогава играеха безспир. Няма ли сняг — играеш. Има ли много сняг — пак играеш. Помисли си колко време от живота си е загубил в игра на карти.

Но ни един ред не бе написал за всичко това, нито за оня ясен студен коледен ден, когато отвъд долината се виждаха планините и Джонсън прелетя над фронтвата линия, за да атакува влака, с който австрийските офицери заминаваха в отпуск, — той ги обсипваше с картечен огън, а те се пръскаха като пилци. Спомни си как след това Джонсън влезе в офицерския стол и започна да разказва. Как бе станало тихо и изведнъж някой се бе обадил: „Мръсен убиец!“.

По-късно той ходеше на ски със същите австрийци, които по-рано убиваха. Не, не бяха същите. Ханс, с който бе ходил на ски през цялата оная година, беше от *Kaiser lagers*^[3] и когато отиде заедно за зайци, горе в малката долина над дъскорезницата, разговаряха за боя при Пасубио, за настъплението при Петрика и Асалоне и той не бе написал ни дума за това. Нито за Монте Корно, нито за Спете Комум, пито за Арсиедо.

Колко зими бе прекарал във Форалберг и Арлберг? Четири. А сега си спомни за човека, който продаваше лисицата, когато влизаха в Блуденц да купуват подаръци, за хубавия кирш с вкус на вишневи костилки, за това как се носеха по гладкия сняг — заледена корица,

покрита със синкав снежен прашец, — пеейки, „Хай-хо, каза Роли“, в края на пистата, преди стръмнината, по която се спускаха направо, а след това правеха трите завоя около овощната градина, прескачаха канавката и излизаха на заледения път пред хижата. Разхлабваш биндунгите, подритваш с крак, за да се освободиш от ските, и ги изправяш, опрени на дървената стена на хижата; през прозореца се процежда светлината на лампата, а вътре — опушено, топло, мирише на младо вино и свирят на акордеон.

— Къде отсядахме в Париж? — запита той жената, седнала на сгъваемия стол. Тя бе тук до него в Африка.

— В „Крийон“. Сам знаеш.

— Защо трябва да знам?

— Винаги там сме отсядали.

— Не. Не винаги.

— Там и в „Павийон Анри катр“ в Сен Жермен. Казваше, че обичаш да си там.

— Любовта е бунице — каза Хари. — А аз съм петел, който се е качил на буницето да кукурига.

— Ако приемем, че напускаш този свят, непременно ли трябва да опустошиш всичко след себе си? Нима трябва всичко да отнесеш? Нима трябва да убиеш коня и жена си и да изгориш седлото и оръжията си?

— Да — каза той. — Проклетите ти пари — те бяха оръжието ми. Конят ми и оръжието ми.

— Престани.

— Добре. Ще престана. Не искам да те засягам.

— Твърде късно се сещаш.

— Добре. Тогавя продължавам да те засягам. Така е по-забавно. Имаше само едно нещо, което наистина обичах да правя с теб, а сега и него не мога да правя.

— Не, не е вярно. Ти обичаше да правиш много неща и всичко, което ти искаше, правех го и аз.

— За бога, престани да се хвалиш.

Той погледна към нея и видя, че тя плаче.

— Слушай — каза той, — мислиш ли, че това ми е приятно? Сам не зная защо съм такъв. Хапя, за да си докажа, че още съм жив — предполагам, че това е причината. Когато започнахме да говорим,

всичко беше наред. Нямах намерение да казвам такива неща, а сега не зная какво говоря и те наранявам. Не ми обръщай внимание, мила. Аз наистина те обичам. Знаеш, че те обичам. Никоя друга не съм обичал тъй, както теб.

Той отново поде привичната лъжа, станала за него хляб насъщен.
— Колко си мил.

— Кучка — каза той. — Кучка и милионерска внучка. Това е поезия. Сега съм пълен с поезия. С гангрена и поезия. Гангрениясала поезия.

— Престани, Хари. Нужно ли е отново да ставаш зъл?

— Не искам нищо да оставя — каза той. — Не искам нищо да оставя след себе си.

Събуди се. Вече се свечеряваше. Слънцето беше превалило хълма, сянка беше покрила долината, миниатюрните антилопи-томи пасяха край лагера, бързо движеха сведените си глави, помахваха опашки и се държаха настрана от храстите. Птиците не стояха вече на земята. Бяха накацали на едно дърво — клоните му тегнеха от тях — сега бяха много повече. Момчето, което му прислужваше, седеше до леглото.

— Мемсахиб отиде да стреля — каза то, — Бвана нещо иска?

— Не. Тя бе излязла да набави прясно месо: знаеше, че той обича да гледа дивеча и затова беше отишла по-далеч, да не прогони животните от скътаната долина пред очите му. „Тя е винаги внимателна — помисли си той. — Съобразява се с всичко, което знае, което е прочела и чула.“

Не можеше да я обвинява, че когато се събра с нея, беше вече изчерпан. Откъде може една жена да знае, че не влагаш нищо в това, което казваш, че говориш само по навик и за да си запазиш спокойствието? След като бе престанал да влага значение в думите си, с лъжите си имаше по-голям успех пред жените, отколкото на времето, когато беше им казвал истината.

Не толкова, че лъжеше — просто нямаше истини, които да им каже. Беше изживял живота си, а след това бе продължил да живее с други хора и с повече пари, в най-хубавите от местата, които знаеше от по-рано, а ходеше и на нови места.

Гледаше да не мисли и тогава всичко вървеше чудесно. Природата го бе надарила със здрав организъм и не се бе разплул,

както ставаше с повечето други; даваше си вид, че не го е грижа за работата, с която по-рано се занимаваше, а сега не можеше повече да върши. Повтаряше си, че ще опише хората с много пари, че не е един от тях, а съгледвач, проникнал в царството им, че един ден ще избяга, ще го опише и написаното ще бъде от човек, опознал онова за което пише. Но никога нямаше да се залови за това, защото всеки ден, отминал, без да напише нито ред, прекаран в удобства като дните на ония, които презираше, бе притъпявал способността му, бе размеквал волята му за работа така че накрая съвсем бе престанал да пише. Хората, между които живееше, се чувстваха по-удобно, когато, той не работеше. Най-щастливото и хубаво време от живота си бе прекарал в Африка, затова бе дошъл отново тук — да започне всичко отново. В тази ловна експедиция удобствата бяха сведени до минимум. Лишения нямаше, но нямаше и лукс и той бе мислил, че така ще възвърне старата си форма. Че по някакъв начин ще може да стопи мазнините от затлъстелия си дух, като боксьор, който отива да тренира в планините, за да смъкне излишните килограми от тялото си.

А на нея ѝ бе харесало. Казваше, че прекарва чудесно. Тя обичаше всичко, което вълнува, което е свързано със смяна на обстановката, с нови хора, с приятни неща. Toft бе хранил илюзията, че волята му за работа укрепва. Ако това е наистина крайт, а той знаеше, че беше, трябваше ли да се гърчи като змия, която впива зъби в тялото си, защото гръбнакът ѝ е пречупен. Тази жена не беше виновна. Ако не беше тя, щеше да бъде друга. Бе живял с една лъжа — трябваше да умре с нея. Отвъд хълма се разнесе изстрел.

Тя стреляше добре, тази сговорчива, богатата кучка, която се грижеше за него и проваляше таланта му. Глупости. Toft сам бе провалил таланта си. Трябваше ли да вини тази жена за това, че му създава приятен живот? Сам бе провалил таланта си с това, че не го бе използвал, с това, че не бе останал верен на себе си, верен на онова, в което вярваше, с прекомерно пиене, което бе притъпило остротата на възприятията му, със своята леност, отпуснатост, снобизъм, честолюбие и предразсъдъци, с това, че не бе подбирал средствата и бе вървял по криви пътеки. Талант? Какво имаше предвид? Списък от написани някога книги? Изобщо какво можеше да се каже за таланта му? Имаше го, не му липсваше, но вместо да го използва, беше търгувал с него. При него нямаше: направих това, а: бих могъл да

направя това. Бе предпочел да си вади хляба не е перото, а по други начини. Не беше ли странно наистина: всяка нова жена, в която се влюбваше, имаше повече пари от предишната. Но след като не можеше повече да обича и казваше лъжи, както сега на тази жена; която имаше най-много пари от всичките, купища пари, която бе имала мъж и деца, която бе имала любовници, без да се почувствува удовлетворена, която го ценеше и обичаше като писател, като мъж, като другар и като собственост, с която може да се гордее — странно бе, че след като изобщо не я обичаше и я лъжеше, можеше да ѝ даде повече срещу парите ѝ, отколкото бе давал на ония жени, които наистина бе обичал.

„Всеки от нас върши онова, за което е създаден — мислеше си той. — Какво е дарованието ти — зависи от това как си вадиш хляба.“ Под една или друга форма цял живот бе продавал от своята жизненост, а когато влагаш по-малко чувство, даваш на другия повече срещу онова, което той ти дава. Беше се убедил в това, но и за него нямаше никога да пише. Не, макар че си струваше.

Тя се показва на откритото — пресичаше долината по посока на лагера. Носеше брич и бе с пушка в ръка. Следваха я двама туземци, провесили една антилопа-томи на дълъг прът. „Все още е хубава жена и има съблазнително тяло“ — помисли си той. В леглото беше много добра, не беше красива, но лицето ѝ му се нравеше, четеше извънредно много, обичаше ездата, лова и пиеше прекомерно. Мъжът ѝ бе умрял, когато беше сравнително млада жена и за известно време тя се бе посветила на двете си почти израстнали деца — които нямаха нужда от нея и се смущаваха от присъствието ѝ, — на конете си, на книгите и алкохола. Вечер, преди да седне на масата, обичаше да чете и пие уиски със сода. Към вечеря беше доста пияна и след една бутилка вино на масата се напиваше достатъчно, за да заспи.

Това бе преди любовниците. След като започна да има любовници, не пиеше толкова много, защото можеше да заспива и без алкохол. Но любовниците я отегчаваха. Мъжът ѝ беше човек, с който никога не се беше отегчавала, а тези хора страшно я отегчаваха. По това време едното от децата ѝ загина при самолетна катастрофа; тогава тя се отказа от любовниците, алкохолът престана да ѝ действа като упойка и трябваше да промени начина си на живот. Изведнъж започна да се бои от самотата. Но искаше до нея да е някой, който да ѝ вдъхва уважение.

Всичко започна много просто. Тя харесваше неговите книги и винаги му бе завиждала за живота, който води. Струваше ѝ се, че той наистина прави онова, което иска. Тя го завладя малко по малко и накрая се влюби в него — всичко бе част от процес, в който тя постепенно изграждаше новото си съществуване, а той продаваше онова, което бе останало от предишния му живот.

Той се продаваше, за да получи сигурност, за да има удобства — това бе безспорно — и за какво още? Не знаеше. Тя бе готова да му купи всичко, което би пожелал. В това беше уверен. От друга страна, беше много приятна като жена. Предпочиташе да спи с нея, отколкото с която и да било друга — да, именно с нея, защото тя беше по-богата, защото с нея беше по-приятно, защото имаше вкус към удоволствията и никога не правеше сцени. И сега животът, който тя му бе уредила, свършваше, защото не си беше сложил йод преди две седмици, когато одраска коляното си, докато се промъкваша през трънливите храсти, с намерение да фотографират стадо антилопи; вдигнали високо глави, те душеха въздуха и се ослушваша с щръкнали уши, готови при първия шум да се втурнат към гъсталака. В същност така и стана, те се скриха, преди да ги фотографира. Тя се приближи.

— Hello — поздрави я той, като извърна глава към нея.

— Свалих една мъжка антилопа-томи — каза тя. — Ще стане хубав бульон. А с кондензираното мляко ще направим пюре от картофи. Как се чувствуваш?

— Доста по-добре.

— Чудесно! Така и очаквах. Когато тръгвах, ти спеше.

— Поспах добре. А ти далече ли ходи?

— Не. Само обходих хълма. Знаеш ли, свалих я с много точен изстрел.

— Нищо чудно, ти стреляш чудесно.

— Обичам лова. И Африка обикнах. Наистина. Само ти да беше здрав, това щеше да бъде най-хубавото ми прекарване. Нямах представа колко интересно е на лов заедно с теб. Обикнах тази страна.

— Аз също.

— Мили, нямаш представа колко се радвам, че се чувствуваш по-добре. Толкова ми е тежко, когато си зле и ставаш лош. Няма повече да ми говориш такива неща, нали? Обещавах ли?

— Няма. Не помня вече какво съм казал.

— Защо трябва да ме мъчиш? Защо наистина? Аз съм само една жена на средна възраст, която те обича и иска да прави това, което и ти искаш. Два или три пъти преживях голяма мъка. Ти няма да ме измъчваш пак, нали?

— С удоволствие бих те измъчил няколко пъти в леглото.

— Това е друго мъчение — хубаво. Създадени сме, за да ни измъчват по такъв начин. Утре самолетът ще бъде тук.

— Откъде знаеш?

— Сигурна съм. Трябва да дойде. Туземците приготвиха съчки и трева за сигналния огън. Днес ходих да видя. Има достатъчно пространство, за да се приземи — остава сама да запалим сигналните огньовете в двата края.

— Защо мислиш, че ще дойде утре?

— Сигурна съм. Трябваше да е вече тук. В града ще ти оправят крака и тогава ще си устроим хубаво измъчване. Не както сега, с тези тежки думи, които ми казваш.

— Ще пийнем ли? Слънцето залезе.

— Непременно ли трябва да пиеш?

— Една чаша.

— Ще пием заедно. Моло, две уиски със сода!

— Да беше обула москитовите си ботуши — посъветва я той.

— Първо да се изкъпя.

Здрачаваше се, те пиеха и когато се бе почти стъмнило и не можеше вече да се стреля, една хиена прекоси долината и се скри зад хълма.

— Тази гадина минава оттук всяка вечер — каза той. — Всяка вечер от две седмици насам.

— Тя е същата, която вие нощно време. Не й обръщам внимание. Все пак противни животни са.

Пиеха двамата, той не чувствуваше болки, лошото беше само, че трябваше да лежи в едно и също положение. Туземците накладоха огън, по палатките заиграха сенки и той отново се почувствува примирен с живота — низ от поражения, които бяха дори приятни. Тя беше наистина добра с него. А днес следобед той бе жесток и несправедлив. Тя беше добра жена, наистина чудесна. И в същия миг му мина през ума, че ще умре.

То налетя като вълна, но не както налита вятърът или морските вълни, а като зловонна пустота и странното беше това, че в края на пустотата се промъкваше хиената.

— Какво ти е, Хари? — запита го тя.

— Нищо. По-добре премести се така, че вятърът да идва от твоята страна.

— Моло смени ли ти превръзката?

— Да. Сега я правим с борова вода.

— Как се чувствуваш?

— Малко ми прилошава.

— Отивам да се изкъпя — каза тя. — Ще се върна веднага. Ще вечеряме заедно, а след това ще внесем леглото вътре.

„Ето — каза си той. — добре, че престанахме да се караме.“ С нея никога не се бяха карали много — а с жените, които бе обичал, беше имал толкова много разпавии, че накрая всичко, което ги свързваше, се разпадаше, проядено от ръждата на споровете. Беше обичал прекомерно, беше изисквал твърде много и накрая убиваше всичко.

Спомни си как бе сам тогава в Цариград. Бяха се скарали в Париж, преди да отпътува. През цялото време беше развратничил и когато се пресити и разбра, че вместо да убие самотата си се чувствува още по-сам, писа ѝ, на нея, първата, — оная, която го бе оставила, писа ѝ как не бе успял да убие онова, което е в него... как веднъж, се припозна и помисли, че тя минава покрай Regence, как се бе почувствувал внезапно слаб и замаян, как е готов да последва всяка жена, която по нещо ѝ прилича, да върви след нея по булеварда, страхувайки се да провери дали е тя, за да не загуби чувството, което го обхваща. Как след всяка жена с която спеше, тя започваше да му липсва още повече. Как онова, което бе направила, нямаше вече значение, защото той бе разбрал, че не може да се излекува от любовта си към нея. Написа това писмо в клуба, съвсем трезвен, сложи му нюйоркския ѝ адрес, и поиска от нея да му пише до бюрото в Париж. Така му се стори най-безопасно. Същата нощ тя му липсваше тъй много, че му стана болно, сякаш бе празен отвътре. Излезе навън, мина край Таксим, спря се с някакво момиче и тръгнаха да вечерят. След това отидоха на друго място, за да танцуват; тя танцуваше лошо и той я смени с една гореща и разюздана арменка, която при танца така

триеше корема си в него, че просто го пареше. Тя беше с един англичанин, младши офицер от артилерията. Артилеристът го покани да излязат навън и те се биха на тъмната калдъръмена улица. Удари го два пъти здравата в челюстта, но артилеристът остана на крака и той разбра, че му предстои сериозен бой. Артилеристът го удари в диафрагмата, след това в сляпото око. Той отново замахна с лявата ръка и юмрукът му попадна в целта, но артилеристът връхлетя, сграбчи го за дрехата и му отпра ръкава, той пък отвърна с два здрави удара зад ухото и един силен десен, за да го отблъсне. Артилеристът се строполи и главата му се удари в камъните, а те с момичето избягаха, защото чуха, че идва военен патрул; взеха такси и поеха към Румели Хисар, обиколиха Босфора и се върнаха в свежия нощен въздух, и спаха заедно, и тя излезе презряла не само на вид, а, и на пипане, но гладка, розова, сиропено-сладка, със загладен корем, големи гърди; на разсъмване я остави — тя още спеше и на дневна светлина изглеждаше доста раздърпана, — запъти се към Пера Палас, с насинено око и с дрехата под мишница, защото ръкавът липсваше.

Същата нощ той тръгна за Анадола и на другия ден влакът минаваше през ниви, засети с Мак, който отглеждаха заради опиума, спомни си какво особено чувство бе изпитал при тази картина, как бе загубил способността си да преценява разстоянията, когато наближиха фронта, после настъпиха заедно с новодошлите гръцки офицери — до един некадърници — и артилерията, вместо да обстрелва противника, откри огън по техните войници, и английският военен наблюдател се разплака като дете.

Това бе същият ден, когато за първи път видя убити войници с бели фустанели и островърхи цървули с пискюли. Турците прииждаха в плътна маса и той видя как войниците с фустанели се втурнаха да бягат, офицерите започнаха да стрелят по тях, след това също се разбягаха; те двамата с английския наблюдател го удариха на такъв бяг, че той усети болка в дробовете, а в устата си вкус, сякаш бе пълна с бакърени монети, после спряха зад едни скали, а турците все прииждаха и прииждаха. По-късно видя неща, които и през ум не биха му минали, а още по-късно — още по-лоши неща. Ето защо, когато се върна в Париж, не можеше нито да говори, нито да слуша за всичко това. И когато минаваше пред едно парижко кафене, видя да седи пред грамада от чинии и с лице, глупаво и безизразно като картоф, един

американски поет; той говореше за дадаистите с някакъв си румънец, на име Тристан Тцара, който вечно носеше монокъл и се оплакваше, че го боли глава; след това се върна в своя апартамент при жена си, която отново обичаше — нямаха вече разпавии, нямаше повече безумия — радостен беше, че е у дома си, а от бюрото му изпращаха пощата в къщи. Тогава, една сутрин дойде в поднос отговорът на писмото, което той бе изпратил: той видя познатия почерк, побиха го тръпки и се опита да го скрие под друг плик. Но жена му се обади: „От кого е това писмо, мили?“ и това бе краят на онова, което едва започваше между двама им.

Спомни си хубавите дни, които бе прекарал с всички тях, а също разпавиите. За сцена на разпавиите те винаги избираха най-хубавите места. И защо почти винаги започваха да се разпавят, точно когато той се чувствуваше най-добре? Никога не бе писал за това, защото в началото не искаше да обиди никого, а после, струваше му се, че има достатъчно други неща, за които да се пише. Но винаги бе мислил, че един ден ще пише и за това. За колко много неща имаше да пише! Видял бе как светът се мени; не само събитията, макар че бе видял много събития и бе наблюдавал много хора — той бе забелязал промените, скрити под повърхността на нещата, спомняше си какви бяха хората в различните моменти. Сам бе кипял във всичко това, бе наблюдавал и беше длъжен да пише за него, но знаеше, че това никога няма да стане.

— Как се чувствуваш? — Тя се бе вече измила и бе излязла от палатката.

— Добре.

— Ще можеш ли да хапнеш нещо? — Зад нея той видя Моло със сгъваемата масичка и другия туземец със съдините.

— Искам да пиша — каза той.

— Трябва да пиеш малко бульон, за да си подкрепиш силите.

— Тази нощ ще умра. Не е нужно да си подкрепям силите.

— Моля ти се без мелодрами, Хари.

— Не чувствуваш ли миризмата? Половината ми бедро е вече загнило. Какво ще се залъгваме с този глупав бульон? Моло, донеси уиски със сода.

— Изпий си бульона, моля те — каза тя меко.

— Добре.

Бульонът беше много горещ. Той го подържа в чашата да изстине, след това го изпи на един дъх, без да се задави.

— Ти си добра жена — каза той. — Не ми обръщай внимание.

Тя обърна лице към него — познатото, обично лице, сякаш изрязано от списание „Хиподром“ или от „Дом“, само че малко повехнало от алкохола, малко повехнало от удоволствията на леглото, но затова пък в „Дом“ никога не показваха тази пълна гръд и тези закръглени бедра, ръцете, които умееха тъй възбуждащо да гаят, и при вида на познатата приятна усмивка той отново почувствува, че смъртта приближава. Този път не като прииждаща вълна, а като лек полъх, от който пламъкът на свещта потрепва и се извисява нагоре.

— Можеш да наредиш после да донесат москитовата мрежа за леглото ми, ще я провесят от дървото и ще хвърлят още дърва в огъня. Тази вечер няма да се прибирам в палатката. Няма смисъл да ме местят. Нощта е ясна. Няма да вали.

Ето как идвала смъртта — сред шепот, който не можеш да доловиш. Нямаше да има повече разпавии. Това можеше да обещае. Защо трябваше да разваля единственото непознато досега преживяване. Но навярно щеше да го развали. Той всичко разваляше. А може би нямаше да го развали.

— Не можеш да стенографираш, нали?

— Не, никога не съм учила — отвърна тя.

— Нищо, няма значение.

Разбира се, нямаше време. При все че всичко сякаш се синтезираше до такава степен, че би се вместило в няколко изречения, ако можеше да налучка верните думи.

На хълма край езерото имаше къща от неодялани трупи, измазаните процепи се белееха. На една греда до вратата висеше камбанка — с нея съобщаваха, че яденето е готово. Зад къщата беше поле — зад полето гора. Низ сребристи тополи се проточваше от постройката до кея. По малкия провлак също растяха тополи. Нагоре по хълмовете до гората се виеше път, покрай пътя той береше къпини. По-късно къщата изгоря и пушките, повесени на закачалки от еленови крака над откритото огнище, също изгоряха, останаха само цевите им, запушени от разтопено олово откъм отворието за пълнителя, те се търкаляха върху купчината пепел, от която приготвяха луга в големите железни казани за сапун, и той бе попитал дядо си

може ли да си играе с тях, и той бе казал не. Защото пушките бяха все пак негови и той никога не си купи нови. Нито отиде повече на лов. Построиха къщата наново, пак на същото място, този път с дялани греди, боядисаха я бяла и от преддверието както по-рано се виждаха тополите и езерото зад тях; но пушките вече ги нямаше. Те бяха висели окачени на еленовите крака по стената на къщата от неодялани трупи, сега цевите им се търкаляха в пепелището и никой не ги докосваше.

В Шварцвалд след войната платиха за разрешително да ловят пъстърва в един поток, до който се стигаше по два пътя. Единият — като слезеш в долината откъм Триберг, под сенчестите дървета край бялото шосе, след това се отбиваш по пътеката, която се вие по хълмовете, подминаваш малките ферми с големи шварцвалдски къщи и излизаш на мостчето над потока. Оттам започваха риболова. Другият път водеше право нагоре по стръмния склон към горите, след това по билото между борове, пресичаше една полянка и излизаше долу на моста. Край потока растяха брези, той беше неголям, тесен, бърз и прозрачен, с вирчета и подмоли, там където бе подкопал брезовите коренища. Собственикът на хотела в Триберг не можеше да се оплаче от сезона. Прекарваха много хубаво и всички бяха големи приятели. На другата година стана инфлацията и парите, които той беше събрал през изтеклия сезон, не му стигнаха да купи продукти, за да отвори хотела, и той се обеси.

Това можеше да се стенографира, но можеше ли да се стенографира за площад Контрескарп, където цветопродавачките боядисаха книжните си цветя на улицата и боята се стичаше по паважа при автобусната спирка, за старците и стариците, вечно пияни от виното и долнокачествената гроздова, за децата, които подсмърчаха на студа, за „Cafe des Amateurs“, където миришеше на спарена пот, бедност и пиянство, и за проститутките от „Bal Musette“ на долния етаж. За портиерката, която приемаше в стаичката си гвардееца, а той оставяше на стола шлема си, украсен с конска грива. За наемателката в другия край на коридора и за това как тя се бе зарадвала оная сутрин в млекарницата, когато прелисти „L'Auto“ и видя, че мъжът ѝ — състезател велосипедист — се е класирал на трето място в пробегата Париж-Тур, първото му сериозно състезание. Тя се изчерви, засмя се и изтича, разплакана, на горния етаж, с жълтеникавия спортен вестник в ръка. Мъжът на съдържателката на „Bal Musette“ беше шофьор на

такси и когато той, Хари, трябваше да замине със самолет рано сутринта, шофьорът почука на вратата, за да го събуди, а после; преди да тръгнат, седнаха до високия бар да изпият по чаша бяло вино. Тогава той познаваше съседите си, защото всички в квартала бяха бедни.

Хората, които живееха около площада, се деляха на две категории: пияници и спортисти. Пияниците искаха да удавят нищетата си в алкохола; спортистите търсеха отдушник в тренировките. Те бяха потомци на комунарите и лесно се оправяха в политиката. Знаеха кой е разстрелвал бащите им, близките им, братята и приятелите им, когато версайските войски превзели града след Комуната и екзекутирали всеки, който имал мазолести ръце, който носел каскет или нещо друго, по което личало, че е работник. И сред тази мизерия, в този квартал, срещу уличката между „Boucherie Chevaline“ и винарската изба, бе написал своите първи страници, всичко, което направи в живота си, започна тук. За него това беше най-хубавата част на Париж: клонестите дървета, белосаните стари къщи с тъмен цокъл, дългият, зелен автобус на кръглия площад, лилавата боя, с която боядисваха книжните цветя, покапала по паважа, улица Cardinal Lemoine, която изведнъж се спускаше към реката, а от другата страна улица Mouffetard, сама по себе си малък многолюден свят. Улицата нагоре към Пантеона и другата — единствената асфалтирана улица — по нея минаваше с велосипед и гумите вървяха гладко — къщите ѝ бяха високи и тесни, там беше и евтиният многоетажен хотел, където е умрял Пол Верлен. Жилището им имаше само две стаи и за шестдесет франка месечно той беше наел още една стая на най-горния етаж на хотела, там пишеше и гледаше покривите, комините и всички възвишения на Париж. От апартамента им се виждаше дюкянчето на човека, който продаваше дърва и въглища. Той продаваше и долнокачествено вино. Позлатената конска глава на входа на „Boucherie Chevaline“, през отворените прозорци се виждаше месото, златисто-червено, винарската изба, боядисана в зелено, откъдето си купуваха виното — добро вино и евтино. Останалото беше измазани стени и прозорците на съседите. Съседите, разбудени нощно време от пъшканията на някой пияница на улицата, изпаднал в типично френско ivresse, което всички ви уверяват, че не съществува, отваряха прозорците и разговаряха полугласно.

— Къде е полицаят? Точно когато ти трябва, го няма. Сигурно спи с някоя портиерка. Извикайте агента. — Накрай някой плисваше кофа вода от прозореца и пъшкането спираше. — Какво е това? Вода. Добра идея. — И прозорците се затваряха.

Мари, жената, която идваше у тях да чисти, протестираше срещу осемчасовия работен ден:

— Ако един мъж работи до шест часа, докато се прибере в къщи, се напива само малко и не изхарчва много пари. Ако работи само до пет часа, прибира се пиян всяка вечер и никакви пари не остават. Кой страда от съкратения работен ден? Ние, жените на работниците.

— Още малко бульон? — попита го жената до него.

— Не, благодаря. Много е хубав.

— Поне малко.

— Предпочитам уиски със сода.

— Лошо е за теб.

— Да, лошо е за мен. Музика и текст — Коул Портър. Лошо е за мен да знам, че тъй безумно ме обичаш.

— Знаеш, че ми е приятно да пиеш. — О, да. Само че е лошо за мен.

„Като си отиде — каза си той. — Тогава ще пия, колкото искам. Не колкото искам, а колкото е останало.“ Ай, колко беше уморен. Ужасно уморен. Можеше да поспи малко. Отпусна се в леглото неподвижен и смъртта не се приближи. Сигурно бе свърнала по друга улица. Тя вървеше и образът ѝ се раздвояваше, качваше се на велосипедите и се движеше съвършено безшумно по уличното платно.

Не, никога не бе писал за Париж. Поне не за оня Париж, който обичаше. А останалите неща, за които също никога не бе писал?

А ранчото и сребърносивите салвееви храсти, бързата прозрачна вода в напоителните канали и наситено зеления цвят на люцерната? Пътеката се виеше нагоре по хълмовете и лятно време юниците ставаха плашливи като сърни. Наесен, когато ги подкарваха към долината, те се движеха в плътна маса сред прах и мучене, което се сливаше с общия шум. Върхът ясно се извисяваше зад планините във вечерния здрач и той яздеше надолу — пътеката и цялата долина се белееха на лунната светлина. Спомни си как се спущаше по гористия склон, хванал в мрака коня за опашката, и за всички неща, за които бе мислил да пише. За малкия малоумен ратай, когото оставиха тогава в

ранчото, с поръка да пази сеното, и за оня проклет старец от Форкс, който биеше момчето, когато работеше при него, а тогава спрял, за да вземе сено. Момчето отказало, а старецът го заплашил, че пак ще го бие. Момчето взело пушката от кухнята и го застреляло, когато той се опитвал да влезе в плевника: когато се завърнаха, намериха трупа му замръзнал в загона за добитъка и кучетата бяха започнали да го ръфат. Положиха на една шейна онова, което бе останало от него, завито в одеяло и привързано с въжета, и — двамата с момчето, на ски — го извлякоха на пътя. Момчето му помагаше да тегли и така изминаха шестдесет мили до града в долината, където трябваше да предаде момчето. А на него и през ум не му минаваше, че ще го арестуват. Мислеше си, че е изпълнило дълга си, че той му е приятел и ще го похвалят. Помагаше да пренесат стареца — нека всички узнаят какъв лош старец беше и как се бе опитал да краде чуждо сено — и когато шерифът му надяна белезници, не можеше да повярва на очите си. След това заплака. Това беше едно от нещата, които бе скътал в себе си, за да пише за тях. Знаеше поне двадесетина интересни истории от тия места и нито една не бе описал. Защо?

— Ти отговори защо — каза той.

— Какво „защо“, мили?

— Защото... нищо.

Откакто имаше него, тя не пиеше толкова много. Но ако оживееше, той нямаше никога да пише за нея, в това беше сигурен. Нито за която и да било от другите. Богатите бяха скучни, прекаляваха с пиенето или с хазарта. Те бяха скучни и все едни и същи. Спомни си за бедния Джулиан и за неговото романтично преклонение пред тях. Веднъж той бе написал разказ, който, започваше с думите „Богатите не са като теб и мен“. И някой бе казал на Джулиан: „Вярно, те имат повече пари.“ Но за Джулиан това не беше смешно. Той ги считаше за хора от особен вид, блестящи, и когато се убеди, че не е така, преживя истински удар.

Той бе презирал ония, които падаха под ударите. След като вникнеше в същността на дадено нещо, можеше ли сляпо да се увлече по него? Смяташе, че може от всичко да излезе победител, защото не може да го нарани нещо, на което той не обръща особено внимание.

Добре. Сега няма да обръща внимание на смъртта. От едно се бе боял винаги — болката. Можеше да понася болки не по-зле от който и

да било друг, но продължеха ли прекомерно, нямаше повече сили. Този път болката беше ужасна и точно когато почувствува, че го сломява, беше престанала.

Припомни си една отдавнашна случка: нощта, когато се промъкваша през телените мрежи, и артилерийският офицер, Уилямсън, бе разкъсан от ръчна граната, хвърлена от немските окопи; той крещеше и се молеше да го убият. Беше дебел, много добър и много смел офицер, макар и невероятен позъор. На оная нощ той попадна в лъча на прожектора, червата му се бяха оплели в телта и когато го свалиха от мрежата жив, трябваше да ги режат с нож. „Застреляй ме, Хари. За бога, застреляй ме.“ Едно време бяха спорили, че господ-бог не изпраща на човека страдание, по-голямо отколкото той може да понесе, и според нечие тълкование това значеше, че когато болката стане нетърпима, човек губи съзнание. Но той бе запомнил завинаги Уилямсън и оная нощ. Уилямсън не губеше съзнание, накрая той му даде всичките морфинови таблетки, които бе пазил за себе си, и дори те не подействуваха веднага.

Но това, което го бе сполетяло сега, се понасяше леко и ако не се влошеше, можеше да бъде спокоен. Наистина би предпочел да е в приятна компания.

Сети се за хората, които би желал да са около него.

„Не — разсъждаваше той — когато правиш всичко твърде дълго и твърде късно, не можеш да очакваш някой да остане. Хората вече са си отишли. Приемът е свършил и сега си сам с домакинята.“

И умирането започна да ми омръзва, както всичко останало — помисли си той.

— Омръзна ми — каза той гласно.

— Какво ти омръзна, мили?

— Всичко, което правя твърде дълго.

Той я погледна. Тя седеше между него и огъня, беше се отпуснала на стола, пламъците играеха по приятните ѝ черти, той виждаше, че ѝ се спи. Хиената изскимтя недалеч от кръга, осветен от огъня.

— Аз писах — каза той. — Но се изморих.

— Как мислиш, ще можеш ли да заспиш?

— Разбира се. Защо не си легнеш?

— Приятно ми е да седя при теб.

— Усещаш ли нещо особено?

— Не. Усещам само, че ми се доспива.

— Аз усещам — каза той.

Току-що беше почувствувал как смъртта отново минава край него.

— Знаеш ли, любопитството е единственото нещо, което никога не ми е липсвало — каза той.

— Никога нищо не ти е липсвало. Ти си най-пълноценният човек, когото съм виждала.

— Боже мой. Жените наистина нищо не разбират. Откъде знаеш? Женска интуиция?

Защото точно в същия момент смъртта се приближи, сложи глава при краката му в леглото и той усети дъха ѝ.

— Не вярвай на картинките, които я изобразяват като скелет с коса в ръцете — каза той. — Тя може да бъде двама полицаи на велосипеди, а също и птица. Може да има широка муцуна като хиена.

Смъртта се придвижи, по-нагоре върху му, но сега беше безформена. Просто заемаше място в пространството.

— Кажй ѝ да си отиде.

Тя не си отиде, а се приближи още малко.

— Какъв отвратителен дъх имаш — каза ѝ той. — Воняща твар.

— Тя се придвижи още по-нагоре и той не можеше повече да говори и тя, като видя, че той не може да говори, се придвижи още по-близо и той се опита да я прогони, без да говори, но тя се промъкна още по-нагоре и когато тежестта ѝ така легна върху гърдите му, че не можеше нито да се движи, нито да говори, чу жената да казва:

— Бвана заспа, вдигнете леглото, но съвсем внимателно и го внесете в палатката.

Той не можеше да проговори, за да ѝ каже да я махне от него, и тя го притисна още по-тежко, така че той не можеше да поеме дъх. Когато вдигнаха леглото, изведнъж всичко мина и тежестта на гърдите му изчезна.

Беше късно утро, когато той чу самолета. Показа се отначало като малка точка, след това описа широк кръг, туземците изтичаха и запалиха сигналните огньове, поляха най-напред сухата трева с бензин, след това я струпаха на купчинки в двата края на равното пространство и утринният ветрец понесе дима към лагера, а самолетът

описа още два кръга, този път по-ниско, плъзна се надолу, понесе се хоризонтално, приземи леко и след малко към него се приближи старият му приятел Комптън — носеше работен панталон, спортно сако и кафява филцова шапка.

— Какво става с теб, приятелю? — запита Комптън.

— Кракът ми пострада — отговори той. — Ще закусиш ли?

— Благодаря. Ще пия само чай. Както виждаш, в това малко хвърчило има място само за един човек. Няма да можем да вземем мемсахиб. Но камионът ви е вече на път.

Елен извика Комптън настрана и започна да му обяснява нещо. След това Комптън отново се приближи — още по-весел.

— А сега да те вкарам вътре — каза той. — После ще се върна за мемсахиб. Май че ще трябва да се отбием в Аруша за гориво. Така че да побързаме.

— Ами чая?

— Хм, в същност не ми се пие чай.

Туземците вдигнаха леглото му, заобиколиха зелените палатки, слязоха край скалите и излязоха на равното при сигналните огънове — тревата бе изгоряла, останали бяха само съчките, които вече не пушеха, а се разгаряха буйно и вятърът раздухваше пламъците към малкия самолет. Внесоха го вътре с големи усилия и го положиха на кожената седалка отзад, а кракът му стърчеше напред, опрян на първата седалка до Комптън. Комптън запали мотора и влезе в кабината. Той махна с ръка на Елен и на туземците, трясъкът на мотора преля в познатото равномерно бучене, Комптън направи завой, като внимаваше да не се натъкне на дупките, изровени от дивите прасета, машината се понесе с друсане между сигналните огънове — последно сътресение, самолетът се издигна и той видя хората долу, размахали ръце, лагера в подножието на хълма, който ставаше все по-нисък. Равнината се разстиляше под тях, осеяна с групи дървета, храстите губеха релефа си, виждаха се пътеките на дивите животни, проточили се като нишки към пресъхналите извори, на едно място имаше вода, която за първи път виждаше. Зебрите — отгоре се виждаха само закръглените им гърбове, а антилопите-гну — малки петънца с несъразмерно големи глави, се движеха в дълги върволици, които прорязваха равнината като пръстите на ръка, те пристъпяха, сякаш се изкачваха, пръскаха се, подплашени от сянката на самолета, смаляваха

се като малки точки и не личеше, че препускат; равнината се простираше сиво-жълта, докдето поглед стига, а отпред му беше Комптън, гърбом към него, с кафявата си шапка и спортното сако. След това прелетяха над първите възвишения — по пътеките се изкачваха антилопи-гну — и се понесоха над планините, прорязани от дълбоки пропасти, насечени от стръмни склонове, покрити с високи зелени гори, които се редуваха с гъст бамбук, очертаваха се релефно върхове и падини, след това се заредиха все по-ниски възвишения, а после друга равнина — знойна, червеникавокафява; машината се тресеше, преминавайки през неравномерно нагретия въздух и Комптън се извърна да го види как понася пътуването. Пред тях започваха да се тъмнеят нови планини.

Тогава, вместо да продължат към Аруша, те завиха наляво, очевидно Компи беше решил, че имат достатъчно бензин. Погледна надолу и видя облак, който преливаше в розово, пълзеше по земята и се носеше във въздуха като първите снежинки при зимна буря, които идват неизвестно откъде, и се досети, че това са скакалци, долетели от юг. После започнаха да набират височина: както изглежда, летяха на изток, стъмни се, бяха навлезли в буря и дъждът беше тъй проливен, сякаш минаваха под водопад, след това излязоха от нея, Компи извърна глава, усмихна се, посочи напред и той видя пред тях, необятен като света, грамаден, висок и неимоверно бял на слънцето, квадратния връх на Килиманджаро. И тогава разбра, че отива там.

В същия момент хиената престана да скимти в мрака и започна да издава странни, плачливи, почти човешки звуци. Жената ги чу и се раздвижи неспокойно. Не се събуди. Тя сънуваше, че е в дома си в Лонг Айлънд — вечерта преди светския дебют на дъщеря ѝ. Неизвестно как баща ѝ също беше там и се държеше много грубо. Тогава хиената зави тъй протяжно, че тя се събуди — в първия миг не можа да разбере къде се намира. Стана ѝ страшно. Взе електрическото фенерче и насочи лъча към другото легло, което бяха внесли, след като Хари заспа. Под москитовата мрежа се забелязваха очертанията на тялото му, но кракът му се бе измъкнал навън и висеше в неестествено положение до леглото. Превръзката се бе смъкнала и тя се боеше да погледне.

— Моло! — извика тя. — Моло! Моло! След това с повишен глас:

— Хари! Хари! — и още по-силно: — Хари! Моля ти се... О, Хари!

Той не отговори. Не се чуваше да диша. Вън пред палатката хиената издаваше същите странни звуци, които я бяха събудили, но сърцето ѝ биеше така силно, че тя не ги чуваше.

[1] Пивница. — Б. пр. ↑

[2] Без да гледа: залага, без да е видял картите си. — Б. пр. ↑

[3] Планински стрелци. — Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.